

ISSN 2587- 2001

ANASAY

3 Aylık Ulusal Hakemli - Süreli Dergi -Yıl:1 – Sayı:2- Kasım 2017

koynunda büyüdük

ANASAY

3 Aylık Ulusal Hakemli - Süreli Dergi - ISSN 2587- 2001

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
GENÇDES

**İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK
KİTAPLIĞI OSMAN ERGİN YAZMALARİ OE_YZ_0119
NUMARAYA KAYITLI MECMÛ'ADAN HAREKETLE YÛNUS
DİVÂNINA İLAVE TEKLİFLER**

*ADDITIONAL CONTRIBUTIONS TO THE YÛNUS'S DİVAN
ON THE BASIS OF THE OSMAN ERGİN MANUSCRIPTS IN
THE CORPUS NUMBERED OE_Yz_0119 IN THE ISTANBUL
METROPOLİTAN MUNICIPALİTY ATATURK LIBRARY*

Yavuz KILIÇ* / Gülsen HIRA**

ÖZET

Mecmû'alar, son dönemlerde bilhassa Klasik Türk Edebiyatı alanı araştırmaları için önemli kaynaklardır. Bir antoloji mâhiyetinde olan bu eserler, derlendikleri dönemlerdeki derleyicinin veya derlenen muhîtin şiir zevkini ve zihniyetini yansıtmalarının yanı sıra, barındırmış oldukları bilgilerle de edebiyat araştırmacıları için değerli kaynaklardan olmuştur. Mecmû'alar sadece edebiyat sahası için değil muhtelif konularda derlenmesi hasebiyle edebiyata murâbit alanlar için de faydalı bilgileri hâvîdir.

Bu çalışmada İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı-Osman Ergin Yazmaları'nda OE_Yz_0119 numarada kayıtlı bulunan şiir mecmû'ası incelenmiştir. Giriş bölümünde mecmû'alar ile alâkalı umûmî bilgiler verildikten sonra incelenmiş olan mecmû'a hakkında bilgiler (mecmû'anın tavsîfi, mecmû'ada bulunan şâirler ve şâirlerin şiir sayıları, mecmû'ada kullanılan hece ve arûz ölçüleri, vb.) sunulmuş, bundan sonra ise makalenin asıl konusu olan mecmû'adaki Yûnus şiirleri ve Yûnus Emre'nin Dîvân'ına ilâve tekliflere geçilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mecmû'alar, Şiir Memû'aları, Yûnus Emre, Yûnus Emre Dîvânı.

* Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi. yavuzferman@gmail.com

** Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi. gulsen.hira@hotmail.com

ABSTRACT

Mecmuas is one of the important sources especially for Classical Turkish Literature. These books as anthology books reflect the interest and mentality of the environment in which compilation is made. Besides they are precious information sources for literature researchers. Mecmuas have useful information not only for literature but also for other related fields. Because they can be compiled for other fields.

In this work an poetry mecmua registered in İstanbul Metropolitan Municipality Library Osman Ergin's Manuscripts numbered OE_Yz_0119 is examined. In the introduction is general information about mecmuas and information (detailed definition of mecmua, the number of poems and poets, syllabic meter and aruz prosody used in the mecmua etc.) about the examined mecmua are provide. After that, the additional opinions about the Yunus Emre's poems and Divan existing in the mecmuas are presented.

Keywords: Mecmuas, Poems Mecmuas, Yûnus Emre, Yûnus Emre's Dîvân.

Giriş

Mecmû'anın Genel Tanımı

Arapça derlenme, toplanma, bir araya gelme manasına gelen “جمع” kelimesinden türetilmiş bir kelimedir (Devellioğlu 2010: 596) ve mef'ûl bâbindan müennestir. Bu bağlamda derlenen, toplanılan, bir araya getirilen şey manasına gelmektedir. Mecmû'a, aynı veya farklı türden eserlerden seçilmiş çeşitli hacimlerdeki metin, risâle, vb. bir araya getirilmesi ile oluşturulan eserlerin ortak ismi olarak da tanımlanmıştır (Uzun 2003: 265-268).

Günümüzde daha çok aylık/haftalık periyotlarla neşredilen dergi anlamına gelen mecmû'a kavramının, Klasik Türk Edebiyatının dünyası içinde çok daha farklı anlamlar kazandığı görülmektedir. Bu nazarda mecmû'a “farklı kişilere ait metinlerin/metin parçalarının bir araya getirildiği eserlerin bütünü” olarak da tarif edilebilir (Köksal 2012: 83).

“Mecmû'alar genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dînî, dîn dışı nesir ya da şiirlerden oluşan derleme eserlerdir. Mecmû'alar; birçok açıdan Halk edebiyatındaki cönklerle benzerlik gös-

termektedir. Başlangıçta, âyetler, hadîsler, fetvâlar, duâlar, hutbeler, ilâhîler, şiirler, şarkılar, latîfe, lugaz ve muammâlar ve faydalı bilgilerin toplandığı not defterleri olarak ortaya çıkmış, zamanla gelişerek düzenli bir kitap ve te'lîf çeşidi özelliği kazanmıştır.” (Yazıcı 2015: 8)

Bu eserlerin varlığı ile edebiyat tarihimizin sınırlarının belirlenmesinde en önemli kaynak eserlerden sayılan tezkirelerde bulunmayan şairlere, gün yüzüne çıkmamış şiirlere ulaşmak mümkündür. Bazen de hâlihazırda divanları üzerinde çalışma yapılmış olan şairlerin kitap/tez olarak hazırlanan divanlarında bulunmayan şiirlere, şiirlerin eksik veya fazla bölümlerine rastlanılabilmektedir. Bu ifâdelerden anlaşılacağı üzere mecmû‘alar edebi geleneğe katkı sağlayan malzemelerin temîninde önemli birer kaynak niteliği taşımaktadır. Örneğin bazı mecmû‘alarda, bilhassa ilâhî mecmû‘alarında, kullanılan ta’zîm ifadeleri Tekke ve Tasavvuf edebiyatımız için, o devirde usûlün, bir tarikat büyüğüne hürmetin nasıl olacağına dair ipuçları vermektedir.

Mecmû‘aların edebiyat tarihimiz için ehemmiyetinden ilk bahseden Ali Cânîp Yöntem olmuştur. Yöntem’e göre mecmû‘alar, bir eserin en eski haline ulaşılabilme imkânı verdiği, araştırmacıları acele ve şahsî hüküm vermekten alıkoyduğu için kayda değer kaynaklardandır. Buna ek olarak tezkirelerde yer alan bir şair için mübalağalı anlatımların bizleri hataya sevk etmesinin önüne geçmek ve o şair hakkında doğru bir fikir edinebilmek için, onun devrinde kaleme alınmış mecmû‘aların incelenmesi gerekmektedir (Gıynaş 2009: 245-246).

Mecmû‘alar, umûmiyetle bir el kitabı mahiyetindedir; Kitap yazmaktan çekinen, ama o işe biraz olsun ilgi duyan kişiler tarafından tercih edilir. Bu yüzden Osmanlı şiir dünyasında rağbet görerek tefsîr, hadîs, dîvân, nazîre, kasîde, gazel, münşeât, tarih gibi bazı bölümlere ayrılmıştır.

Âgâh Sırrı Levend mecmû‘aları dört grupta sınıflandırılmıştır:

- a) Nazîre mecmû‘aları,
- b) Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde olan şiir mecmû‘aları,
- c) Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle oluşan/ oluşturulan mecmû‘alar,
- d) Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgi, fikra ve özel mektupları kapsayan mecmû‘alar (Levend 1984: 166).

Prof. Dr. Günay Kut'un tasnifine göre ise, mecmû'alar beş grupta toplanmıştır:

I. Nazire mecmû'aları,

II. Seçme şiir mecmû'aları (Mecmû'a-i Eş'âr, Mecmû'a-i devânîn),

III. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya getirilmesi ile oluşan mecmû'alar,

IV. Karışık mecmû'alar,

V. Tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmû'alar (Kut 1986: 170).

Mecmû'aların derleyeni ve derleme tarihi bilinmese bile, mecmû'alarda bulunan metinlerden hareketle, mecmû'anın derleme tarihi yaklaşık olarak tespit edilebildiği veya edilebileceği için bu tür eserler dönemin şiir zevkini, beğenilen şiirlerini, toplanan şiirlere ve metinlere göre de o dönemin en beğenilen şiirlerini belirleme hususunda yardımcı olmaktadır (Gıynaş 2009: 245-246).

İncelenmiş olan mecmû'a, bu iki tasnif şekline göre nazire mecmû'aları grubuna girmektedir. Buna ek olarak Âgâh Sırrı Levend'in meraklılarınca toplanmış, birer antoloji niteliğinde olan şiir mecmû'aları grubuna da dâhil edilebilir.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Osman Ergin Yazmaları Oe_Yz_0119 Numaralı Mecmû'anın Tanıtımı

Mecmû'a-i İlâhiyyât'ın Tavsîfi¹

OE_Yz_0119 numaralı şiir mecmû'ası, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Osman Ergin Yazmaları koleksiyonunda "İlâhiyyât" başlığıyla kayıtlıdır.

Ebat: 32.5 x 23.2 cm.

Cilt: Köşe uçları yıpranmış, siyah karton cilt.

Kağıt: Sarı renkli, aharlı kağıt.

Yazı: Başlıklar ve mahlaslar kırmızı, metin siyah mürekkepli rik'a hattı.

¹ <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> (12.11.2017)

Varak: 1^b-59^a

Sütun: 2

Satır: Muhtelif.

Müstensih: Belli değildir.

İstinsâh Tarihi: Belli değildir.

Başlangıcı: Sevdâ-yı hayâlünle dîvāneyem iy Mevlâ

Luṭf eyle vişâlünle uşlanayam iy Mevlâ (G, 1^b)

Sonu: Niyâzîye gelür her ğayb u ḥâzır

Görinür cümle aṛâz u cevâhir

Nişânile olur her biri zâhir

Ḥaḳîkat ehlinüñ olmaz nişâni (M, 59^a)

Mecmû‘anın Tertîbi ve Mecmû‘ada Bulunan Şâirler ve Şâirlerin Şiir Sayıları

Eser toplam 58 varaktan oluşmaktadır. Eserde iki farklı mürekkep kullanılmıştır. Eserin başlangıcındaki “İlâhiyyât” başlığı, şiirlerin başlıkları ve şâirlerin mahlasları kırmızı mürekkep ile şiirler siyah mürekkep ile yazılmıştır.

Mecmû‘ada biri mahlassız, 41 şaire âit, toplamda 267 şiir bulunmaktadır. Şiirlerin çoğu bestelenmeye müsâit ilâhî, gazel,... vb. tarzındadır. Mecmû‘ada kısmî bir düzen olsa da bu genele yansımamıştır. Aşağıdaki tabloda mecmû‘adaki şâir kadrosu, mecmû‘ada bulunan şiir sayılarına göre sıralanmıştır.

Mecmû‘a-i İlâhiyyât’taki Şâirler ve Şâirlerin Şiir Sayıları

Tablo 1. Mecmû‘ada Yer Alan Şâirler ve Şâirlerin Şiir Sayıları

Şâirin İsmi	Şiir Sayısı	Yaşadığı Dönem
Yûnus	41	13-14. yüzyıl
Niyâzî-i Mısırî	40	17. yüzyıl
Seyyid Nizâmoglu	26	17. yüzyıl
Abdü’l-ahad Nûrî	23	17. yüzyıl
Aziz Mahmûd Hüdâyî	21	17. yüzyıl

Eşrefoğlu Rûmî	18	15. yüzyıl
Nesîmî	12	14. yüzyıl
İsmâ'îl Hakkı	10	17. yüzyıl
Şemseddin Sivâsî	9	17. yüzyıl
Nakşî	8	17. yüzyıl
Sezâî	6	17. yüzyıl
Gaybî	4	17. yüzyıl
Ümmî Sinân	4	16. yüzyıl
Diyârî	4	19. yüzyıl
Dil-i Dâna	3	17. yüzyıl
Muhyî	3	17. yüzyıl
Mustafâ Hâşimî	3	17. yüzyıl
Hâcî Bayrâm-ı Velî	2	14. yüzyıl
Üftâde	2	17. yüzyıl
Kaygusuz Sultân	2	15. yüzyıl
Gafûrî	2	16. yüzyıl
Emîr Sultân	1	15. yüzyıl
Hilmî	1	?
Abdü'l-hay	1	?
Tâlibî	1	18. yüzyıl (?)
Lâ-mekânî	1	18. yüzyıl
Süleymân	1	18. yüzyıl
Fethî	1	17. yüzyıl
Şems-i Tebrîzî	1	12-13. yüzyıl
Mevlânâ	1	13. yüzyıl
Nazmî	1	17-18. yüzyıl
Halîlî	1	15. yüzyıl
İtrî	1	18. yüzyıl
Fazlî	1	?
Hamdî	1	15. yüzyıl
Ahmed	1	?
İdrîs	1	17. yüzyıl
Ya'kûb	1	?
İzzî	1	18. yüzyıl
Neccâr-zâde	1	18. yüzyıl
Akşemseddîn	1	15. yüzyıl

Mecmû'a-i İlâhiyyât'ta Kullanılan Mecmû'ada Kullanılan Ölçüler

	Kullanılan Ölçü	Adet
1	fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün	52
2	mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün	42

3	müstefîlün müstefîlün müstefîlün müstefîlün	26
5	mefâîlün mefâîlün fe'ülün	19
6	11'li hece ölçüsü	18
7	müstefîlün müstefîlün	17
8	14'lü hece ölçüsü	15
9	mef'ülü mefâîlün mef'ülü mefâîlün	15
10	8'li hece ölçüsü	15
11	fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	13
12	5'li hece ölçüsü	9
13	mef'ülü mefâîlü mefâîlü fe'ülün	5
14	7'li hece ölçüsü	5
15	mefâîlün mefâîlün	6
17	fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ülün	2
18	fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ülün	1
19	müstefîlün fâ'ilün müstefîlün fâ'ilün	1
20	mef'ülü fâ'ilâtün mef'ülü fâ'ilâtün	1

Mecmû'a-i İlâhiyyât'ın Muhtevâ Özellikleri

Mecmû'a-i İlâhiyyât'daki şiirlerin geneline bakıldığında, özellikle tasavvufî muhîti alakâdâr eden şiirler olduğu görülmektedir. Şâir kadrosunu ifade eden Tablo 1'deki gösterimden de anlaşılacağı üzere en fazla şiir Yûnus'a aittir. Buradan hareketle mecmû'a'nın merkez noktasındaki ismin Yûnus Emre olduğunu söyleyebiliriz. Böyle olunca mecmû'a, genel itibârî ile Yûnus tesfîrinde yazan ve onun takipçisi olan şairlerin şiirlerinden oluşan bir eser izlenimi vermektedir.

Mecmû'a tasavvufî mevzûları içermektedir. Bunlardan bazıları; Allâh ve Hazret-i Peygamber sevgisi, din büyüklerinin tazîmi, rind-zâhid çatışması ve tarîkat usûl ve âdâbıdır.

Daha çok Yûnus takipçilerinin şiirlerini içeren mecmuadaki şairler, mensup oldukları tasavvufî mektepler ve aralarındaki birtakım bağlantılar da dikkate alınarak şöyle tasnif edilebilir:

a) Bayramî-Melâmî Şâirler (Hâcî Bayrâm Velî--Eşrefoğlu Rûmî-Akşem-seddîn-Hamdî...-Olanlar Şeyhî İbrâhîm Efendi-Sun'ullâh-ı Gaybî-İzzî...)

b) Halvetî Şairler (...-Ümmî Sinân- Niyâzî-i Mısırî ve Seyyid Nizâmoğlu...-Diyârî)

c) Halvetiye Tarikatının Şemsiyye Şu'besine Mensûp Şâirler (Şemseddîn Sivâsî-Abdü'l-ahad Nûrî-Nazmî-Fethî-...)

d) Celvetî Şâirler (Üftâde-Azîz Mahmûd Hüdâyî-Ahmed, ...)

şeklinde gruplandırılabilir.

Derleyicinin Kimliği

Mecmû'anın derleyeni ve derlenme tarihi belli değildir. Başlıklarda kullanılan ta'zîm ifâdeleri bu mecmû'anın tekke / dergâh / tarikat mensubu veya muhibbi bir derleyicinin kaleminden çıkmış olabileceği izlenimini vermektedir. Nitekim seçilen şiirlere, kullanılan rik'a hattının şekline ve yazıdaki imlâ hususiyetlerine bakıldığında, derleyenin eğitim seviyesi ve edebi zevki yüksek, tasavvufa vâkîf birisi olduğu anlaşılmaktadır.

Mecmû'anın derlenme tarihi ile ilgili de kesin bir çıkarım yapmak mümkün değildir. Mecmû'ada ağırlıklı olarak 17. ve 18. yüzyıl şâirlerinin şiirleri bulunmaktadır. Ancak mecmû'adaki şâirlerden, ölüm tarihi en geç olan Diyârî'nin 19. yüzyılda yaşamış olmasından hareketle, mecmû'anın 19. yüzyılda derlendiğini düşünebiliriz.

Mecmû'adaki Yûnus Şiirleri

Mecmû'ada Yûnus mahlaslı 41 tane şiir bulunmaktadır ve 3 tanesi Eşrefoğlu Rumî başlığıyla (Hazret-i Eşref-zâde) kayıtlıdır. Yine bu şiirlerden çoğu Mustafa Tatçı tarafından hazırlanan Yûnus Emre'nin Dîvân-ı İlâhiyât'ında yayımlanmıştır. Ancak yayımlanan bu şiirlerin, mecmû'a ile mukâyesesi yapıldığında belirgin farklılıkların (eksiklikler ve fazlalıkların) olduğu görülmektedir. Buna ilâve olarak, mecmû'ada bulunan üç şiir Dîvân-ı İlâhiyât'ta tespit edilememiştir.

Metni Oluştururken İzlenen Yol

Çalışmanın bu bölümünde, mecmû'ada bulunan Yûnus şiirleri, Yûnus Emre ile ilgili hazırlanmış olan en kapsamlı çalışma niteliğindeki Mustafa Tatçı'nın Dîvân-ı İlâhiyât'ında bulunan şiirleri ile mukayese edilmiş, benzerlikler ve farklılıklar dipnotlarda beyân edilmiştir. Genel itibâriyle çalışmada mecmû'adaki Yûnus şiirlerinin metni kurulurken aşağıdaki yollar izlenmiştir:

1. Metni kurarken manzûmelerin hepsi (- - *) şeklinde numaralandırılmış, manzûme ile alâkalı dipnotlar bu numaralara göre verilmiştir.

2. Beyitlerle kurulu nazım şekillerinde, dipnotlarda birinci ve ikinci mısra'ı temsilen (a) ve (b) harfleri kullanılmıştır. Dörtlüklerle ve bentlerle kurulu nazım şekillerinde ise bu iki harfe ilâve olarak (c), (d) vb. harfler kullanılmıştır.

3. Mecmû'adaki manzûmelerle daha önce yapılmış çalışmaları mukâyese ederken dipnotlarda önce mecmû'adaki kelime daha sonra (:) işareti koyularak yayımlanmış metinlerdeki hâli verilmiştir. Buna ilâve olarak, metin mukâyeselerinde farklılık mısra' boyutunda olduğu zamanlarda, mecmû'adaki metnin beyit/bent numarası dipnotta gösterilerek sadece yayınlanmış çalışmadaki şekli verilmiştir.

4. Metin üzerinde tarafımızdan eklenen ifâdeler, yapılan düzenlemeler [] işareti içinde gösterilmiştir.

5. Mecmû'ada silinmiş veya yazılmamış bölümler metinde (...) ile gösterilmiştir.

6. Doğruluğundan şüphe edilen ifâdelerde, veznin bozuk olduğu mısra'ların yanına (?) işareti konulmuştur.

7. Mecmû'adaki metinlerin ilk mısra'ları ve özel isimlerin ilk harfleri büyük harfle yazılmıştır.

8. Metinlere mümkün mertebe imlâ ve noktalama yönünden müdâhale edilmemeye gayret edilmiştir.

9. Metinlerin mukâyeseleri yapılırken iki temel yol izlenmiştir. İlkinde Dîvân-ı İlâhiyât taranmıştır; ikinci olarak Dîvân'da olmayan şiirlerin, Türk Edebiyatında İlâhî Mecmû'aları isimli yüksek lisans tezi esas alınarak, mukâyese yapılmıştır.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Osman Ergin Yazmaları OE_Yz_0119 Numaralı Mecmû‘adaki Yûnus Manzumelerin Metni

Hzret-i Yûnus

-1-2*

müstefîlün müstefîlün müstefîlün müstefîlün

Sensin bize bizden yakın görünmezsin
hiçâb nedür

Çün ‘aybuñ yok gökçek³yüzüñ üzerinde
niķâb [nedür]

Sen eyitdüñ ey pâdişâh ⁴يَهْدِي اللهُ لِمَنْ يَشَاءُ

Şerîküñ yok senüñ hâşâ⁵şuçu lu kimdür
‘azâb nedür

Rahmân-durur senüñ aduñ Raķımligüñ
bize didüñ^{6 7}

Mürşid ile muştuladuñ لا تَقْنَطُوا ⁸⁹hiķâb nedür

Levhün üzre kimdür yazan azdıran kim
kimdür azan¹⁰

Bu işleri kimdür düzen bu su‘âle cevâb
nedür

Biz umaruz mürvetinden cümle işler Hzretinden

Senüñ ol çok raķmetüñden bu bir avuç
türâb nedür¹¹

Ķanı bu mülküñ sulţanı sen ten iseñ Ķanı
cânı

Bu göz görmek ister anı bu merci‘ ü me‘âb
nedür

Bu işleri sen bilürsin sen alursın sen virürsin¹²

Ne kim kılduñ çün bilürsin bu soru bu
ķisâb nedür

Nedür âķir bunda dilek ins-ile cin bunca
melek¹³

Üzerinde toķuz felek

Yûnus bu göz anı görmez görenler hoş
ķaber virmez¹⁴

Bu menzile ‘aķ[ı]l irmez bu ķurdıķuñ
serâb nedür¹⁵

2-* YED, s.308.

3-1b gökçek: görklü YED.

4-2a يَهْدِي اللهُ لِمَنْ يَشَاءُ: “Dilediğini hidâyete ulaştırır.” *Kur’ân-ı Kerim*, Nûr, 24/35.

5-2b hâşâ: ĩ şâh YED.

6-3a Rahmân: Raķım YED.

7-3d YED.

8-3b Mürşid ile muştuladuñ: Mürşidlerüñ muştuladı YED.

9-3b لا تَقْنَطُوا: “(Ümidinizi) kesmeyin.” *Kur’ân-ı Kerim*, Zümer, 39/53.

10-4:3/ 5:6/ 6:8/ 7:5 YED.

11-5b cümle işler Hzretünden: cümle iş senüñ Ķatuñdan YED.

12-7a sen alursın sen virürsin: sen virürsin sen alursın YED.

13-8b mecmû‘ada eksiktir ve divanda yoktur.

^{Kim} bir kez söyledüñ her nesneyi var eyledüñ

^{Yinc} âķir bir söz ile anı kılmak Ķarâb nedür (Bu beyit de mecmû‘ada yoktur.)

14-9a hoş: Ķod YED.

15-9b ķurdıķuñ: Ķoduķuñ YED.

Ḥazret-i Yūnus

-2-^{16*}

14'lü hece ölçüsü

Şūfiyem ḥalk içinde tesbīḥ elümden gitmez

Dilüm ma'rifet söyler gönüm hiç kabül itmez

Görenler elüm öper t̄ac u ḥırkaya ṭapar¹⁷

Şöyle şanurlar beni zerrece günāḥ itmez¹⁸

Boynumda icāzetüm riyā ile t̄a'atüm

Endiŕem ayruḫ yirde gözüm yolu gözlemez¹⁹

Ḥoş dervīŕem ḥayrum yoḫ dilümde inkā-
rum çoḫ

Ḳulaḡumdan gireni hergiz içüm işitmez

Ṭaŕumda 'ibādetüm ŗoḫbetüm ḥoş t̄a'atüm

İç pāzāra gelince biñ yıllıḫ kāfir itmez²⁰

Görenler ŗūfī ŗanur selām virür utanur²¹

İnce işler ḳoparur el irüben güc yitmez²²

Ṭaŕum dervīŕ içüm boŗ dilüm ṭatlu sözüüm ḥoş

Elüm ile itdiḡüm dīnin deḡiŕen itmez²³

Söylerem ma'rifeti sālūslanuram ḳatı

Miskinlige dönmeḡe gönümünden kibir gitmez

Yūnus eksikliḡini Allāhuña 'arz eyle

Anuñ keremi çoḫdur sen itdiḡin ol itmez

Ḥazret-i Yūnus

-3-^{24*}

14'lü hece ölçüsü

Evliyānun kelāmı söylenmesün ḳalsun mı

Baḫri yüzmek bilmeyen 'ummānlara ṭalsun mı

Baḫr-i 'ıŗŗa kim ṭaldı ṭaluban güher buldı

İsteyen Ḥaḳḳı buldı istemeyen bulsun mı

'İlm dimek bilmekdür bilmek Ḥaḳı bulmaḡ
dur²⁵

Tekebbürlük eyleyen yā Allāhı bulsun mı

Ṭarīḳat mektebinde elif bāyı bilmeyen²⁶

Dört kitābı oḳısa ma'nāsını virsün mi²⁷

Didiler Ḳul Yūnusa artık eksik söyleme

Yā niçün söylemesün ṭutuŗuban yansun mı

^{16-*} YED, s.326-327.

¹⁷⁻ 2:6/ 3:2/ 5:7/ 6:8/ 7:9/ 8:3 YED.

^{18-2a} t̄ac u ḥırkaya ṭapar: t̄ac u ḥırkama baḳar YED.

^{19-3b} gözlemez: gözetmez YED.

^{20-5b} gelince: gelicek YDE.

^{21-6a} ŗūfī: velī YED.

^{22-6b} İnce işler ḳoparur: Anca iş ḳoyarıdım YED.

^{23-7b} elüm ile ittiḡüm: İllā benüm itdiḡimi YED.

^{24-*} YED, s.787.

^{25-3ab ↔ 7ab} YED.

^{26-4a} mektebinde: mektebinden YED.

^{27-4b} virsün mi: ṭuysun mı YED.

Ḥazret-i Yūnus

-4-^{28*}

14'lü hece ölçüsü

Ḥāşık olan kişiler delü olağan olur²⁹

Kendüsini bilmeyen aña gülegen olur

Şaķın gülme sen aña eyü degüldür saña³⁰

Kişi neye gülerse başa gelegen olur³¹

Bir kişi Ḥāşık olsa dost bāğçesine girse^{32 33}

Güllerini dererken tiken yaylağan olur³⁴

Aldanma sen tikene şanma tiken tükene³⁵

Cevrine katlanmayan yolda kıalağan olur³⁶

Yürür ise eglenmez oturursa diñlenmez³⁷

Görenler şayru şanur beñzi şolağan olur

Ḥāşık Yūnus sen daħı incitme dervīşleri³⁸

Dervīşleriñ duḤāsı kıabül olağan olur

Ḥazret-i Yūnus

-5-^{39*}

5'li hece ölçüsü

İdelüm cevlan

Kılalum seyrān

Mest olup hayrān

Dost işiginde⁴⁰

Aldum himmeti⁴¹

Geçdüm zulmeti

İçdüm şerbeti⁴²

Şeyḥ işiginde

Bıraқdum Ḥarı

İstedüm yarı

Kesdüm zünnarı

Dost işiginde⁴³

Nice bir ülfet

İdelüm Ḥuzlet

Çekelüm ḥalvet

Şeyḥ işiginde

28- * YED, s. 313.

29- 1a Ḥāşık olan: Dervīş olan YED.

30- 2a Şaķın gülme: Gülme şaķın YED.

31- 2b neye: neyi YED.

32- 3ab 4ab YED.

33- 3a dost bāğçesine girse: Ḥişķ deryāsına kıalsa YED.

34- 3b Gülleriñi dererken tiken yaylağan olur: O deryāñuñ içinde gevher bulağan olur YED.

35- 4a Aldanma sen tikene şanma tiken tükene: Āh bu Ḥişķuñ eseri her kime uğrarısa YED.

36- 4b Cevrine: Derdine YED.

37- 5 Bu beyit YED'de yoktur.

38- 6a Ḥāşık Yūnus: Dervīş Yūnus YED.

39- * YDE, s. 760.

40- 1d Dost: Şeyḥ YDE.

41- 1abed 1Vabed YED.

42- 1c şerbeti: ḥayātı YDE.

43- 11d Dost: Şeyḥ YDE.

Nefsi bağladum ⁴⁴

Bağrı dağladum

Dosta ağladum

Dost işiginde

‘Āşıkam vallāh

Olmuşam billāh

Maķşūdum Allāh

Şeyh işiginde

Yūnusam el-ḥaķ⁴⁵

Dīdāra müştāk

‘Āşıkam ‘uşşāk⁴⁶

Dost işiginde

Ḥazret-i Yūnus

-6-^{47*}

11’li hece ölçüsü

Ġaflet ile Ḥaķķı buldum diyenler

Er yarın Ḥaķķ dīvānında bellü olur

Āḥiret yarağūñ gördüm diyenler

Er yarın Ḥaķķ dīvānında bellü olur⁴⁸

Kiminüñ adı şūfī kiminüñ dervīş⁴⁹

Dervīş iseñ ḳardaş taķvāya çalış⁵⁰

Gizlüce yollardan Mevlāya iriş⁵¹

Er yarın Ḥaķķ dīvānında bellü olur

Devletlüyem diyü faķīre gülme

Gülüp gülüp şaķın kem-nazar ḳılma⁵²

Ölüm vardur ḳardaş gel ġāfil olma

Er yarın Ḥaķķ dīvānında bellü olur

Dervīş Yūnus söyler Ḳalū Belīden⁵³

Mu‘cizāt Nebīden mürvet-i ‘Alīden

Biz de bunu böyle gördük velīden⁵⁴

Er yarın Ḥaķ dīvānında bellü olur

Ḥazret-i Yūnus

-7-^{55*}

14’lü hece ölçüsü

Ḥaķdan ġayrı sevgüli külli yalandur yalan⁵⁶

Ḥaķdan ġayrısı fānī bāķī degüldür ḳalan⁵⁷

Ḥaķķı seven ‘āşıķuñ bellü nişānı vardur⁵⁸

Dün uyķusın uyumaz dīdāra müştāk olan

⁴⁴ V ve VI. dörtlükler YDE’de yoktur.

⁴⁵ 7:5 YED.

⁴⁶⁻⁷⁴ Dost: Şeyh YDE.

⁴⁷ * YDE, s.682.

⁴⁸⁻¹⁴ Er yarın Ḥaķ dīvānında bellü olur: Yarın Ḥaķķuñ dīvānında bellü olur YED.

⁴⁹⁻¹⁴ Kiminüñ adı şūfī kiminüñ dervīş: Kiminüñ şūfī kiminüñ adı dervīş YDE.

⁵⁰⁻¹⁴ Dervīş isen ḳardaş: Eger dervīş isen YDE.

⁵¹⁻¹⁴ gizlüce yollardan: Gizli yoldan ḳardaş YDE.

⁵²⁻¹⁴ Gülüb gülüb şaķın: Gülüb deñlü deñlü YDE.

⁵³⁻¹⁴ Dervīş Yūnus söyler: Yūnus söyler bunu YDE.

⁵⁴⁻¹⁴ veliden: uludan YDE.

⁵⁵ * YED, s.730.

⁵⁶⁻¹⁴ sevgüli külli yalandur: sevgiler cümle yalandur YED.

⁵⁷⁻¹⁴ Ḥaķķdan ġayrısı fānī bāķī degüldür: Ḥaķķdan özge bu fānī yirde ḳalan ḳalandur YED.

⁵⁸ ^{2ab} ^{6ab} YED.

Gel uykuuya yār olma nefse aldanup alma⁵⁹
Yı nefsinuñ al'asın oñı vırāndur vırān⁶⁰

Sen mālũna ayanma var 'ömrũñe güven-
me^{61 62}
'Ömrũñ fānīdür fānī mālũñ tālāndur tālān⁶³

Bunda gücüm var diyü irdüğine zılm
itme⁶⁴
Yarın mīzān urılır ulu dīvāndur dīvān

'Aı Yūnus bu sözi añlayana söyledi⁶⁵
Cāhillerin obeti 'aqla ziyāndur ziyān

azret-i Yūnus
-8-^{66*}

14'lü hece ölçüsü

Sen cānuñdan geçmeden cānān ārzü ııarsın
Zünnārını kesmeden ĩmān ārzü ııarsın⁶⁷

مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ dirsın illā degülsın⁶⁸

Melā'ikden yuaru seyrān ārzü ııarsın

Bilmezsin ki sen seni adefde ne gühersın⁶⁹
Mıra sultān olmadan Ken'ān ārzü ııarsın⁷⁰

ıfl-ı nev-resler gibi aa ata binersın⁷¹
Meydān ele girmeden cevłān ārzü ııarsın⁷²

Balılayın udasın bilmezsin ki n'idesın
'Alāyıdan yuaru 'ummān ārzü ııarsın

Dost-ıla aramızda yetmi iki perde var
Birisinden geçmeden cānān ārzü ııarsın

Dervī Yūnus her derde Eyyūblayın abr
eyle⁷³

Derde sen atlanmadan dermān ārzü ııarsın

azret-i Yūnus
-9-^{74*}

11'li hece ölçüsü

Dervīlik badadur tādca degüldür

ızdurma oddādur sādca degüldür

59- 3a Gaflete yār olmaıl hıra uyup almaıl YED.

60- 3b Yı nefsinuñ al'asın: Yıaor aflet evin YED.

61- 4:5 YED.

62- 4a Mālũm vardur dimeıl ala güc eylemeıl YED.

63- 4b Baña alur dimeıl mālũñ tālāndur tālān YED.

64- 5 Bu beyit YED'de yoktur.

65- 6a Yūnus sen 'aı iseñ kāmıllere söyleıl YED.

66- * YED, s.427-428.

67- 1b Zünnārını kesmeden: Bilden zünnār kesmedin YED.

68- 2a مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ: "Kim ki nefsinı bildi/ Nefsinı bilen." Hadıs-i Kudsi.

69- 3ab 4ab YED.

70- 3b Mıra sultān olmadan: Mırda sultān iken YED.

71- 4a ıfl-ı nev-reste gibi etegin at idinüb YED.

72- 4b Ele evgān almadan meydān ārzü ııarsın YED.

73- 7a Dervī Yūnus her derde: Yūnus dıdũñ bu derde YED.

74- YED, s.687.

Ararsañ Mevlâyı kalbinde ara
 Kudüsde Mekkede Hacıda degüldür

Göñül kıblesine eyle teveccüh
 Ol Hind ü Yemende Becde degüldür⁷⁵

Eger bir Mü'minüñ kalbüñ yıķarsañ⁷⁶
 Haķķa eyledigüñ secde degüldür

Arıt var göñlini cümle sivādan
 Haķķa vuşlat toķda acda degüldür

Kabül it Yünusuñ erkān sözini
 Başıa gelür her işi yaşıda degüldür

Hāzret-i Yūnus
 -10-^{77*}

5'li hece ölçüsü

Ayırma beni senden Yaradan

Düşüp ölüürüm ben bu yāraden

Düşdigüm için gam mı çekerem⁷⁸

Alur cānumı bir gün Yaradan

Ağlama direm şol gözlerime⁷⁹
 Kan yaş aķıdup aķdan karadan⁸⁰

Varam yüz sürem şeyh işigine
 Bir hırķa giyem yüz biñ pāreden⁸¹

Derviş Yünusuñ budur maķşüdi⁸²
 Ala yārini çıķa aradan

Hāzret-i Yūnus
 -11-^{83*}

14'lü hece ölçüsü

Benem ol ııķķ bahresi deñizler hayrān
 baña⁸⁴

Deryā benüm kaķremdür ııķķ oldı ıummān
 baña

Yoğ-iken ol bār-gāh sen var idün iy pā-
 dişāh⁸⁵

Āh bu ııķķ elinden āh derd oldı dermān
 baña⁸⁶

Ādem yaradılmadan bedene cān urılmadan⁸⁷
 Şeytāna la'net olmadan ıarş oldı seyrān
 baña⁸⁸

^{75- 3} Bu beyit YED'de yoktur.

^{76- 4a} yıķarsan: kırsarsañ YED.

^{77- *} YED,s.415.

^{78- 2a} Düşdigüm: Öldügüm YED.

^{79- 3:4/ 4:7} YED.

^{80- 3b} Kan yaş aķıdur ağ u karadan YED.

^{81- 4b} Bir hırķa giyem: ıAbā dikiñem YED.

^{82- 5a} Emre'm Yünusun murādı budur YED.

^{83- *} YED, s.112.

^{84- 1a} bahresi: bahrisi YED.

^{85- 2:4/ 3:5/ 4:9/ 5:2/ 6:8/ 8:6/ 9:3} YED.

^{86- 2a} Yoğıdı bu bār-gāh varıdı ol pādişāh YED.

^{87- 3a} bedene cān urılmadan: cān kalıbına girmeden YED.

^{88- 3b} ıarş oldı seyrān baña: ıarş idi şayvān baña YED.

Şerī'at ehli irāk iremez bu menzile⁸⁹

Ben kuş dilin bilürem söyler Süleymān
baña

Kāf tāğı zerrem degül ay u güneş baña kıl
Aşlum Hakkıdur şek degül mürşiddür
Kur'ān baña

Geldi ol dīn ulusu andan oldu kaması⁹⁰

İbrāhīm Halil Mūsī andandur bürhān
baña⁹¹

Çünkü toğdı Muştafā 'ālem oldu pür-ziyā⁹²
Ol itdi 'ahde vefā andandur ihsān baña

Diledi göre yüzün işide kendi sözün
Nazar kıldı bir kezün anda virdi cān baña

Çün dosta gider yolum mülke irişür elüm⁹³
Hakkdan söyler bu dilüm ne kıl ne sulţān
baña

Yünus bu halk içinde eksiklüğün Hakk bilir⁹⁴
Dīvāne olmuş çağırur dervīşlik bühtān bana

Hazret-i Yünus

-12-^{95*}

11'li hece ölçüsü

Be hey dervīş Hakkı bulam mı dirsın

Hakkı yarar 'amel işlemeyince

Bu sırnuñ ötesin tıyam mı dirsın⁹⁶

Bir mürşid-i kāmil söylemeyince

Gel iy kardeş gel tevhīde uzan⁹⁷

Tevhīddür nefsuñ kal'asın bozan⁹⁸

Hıç kendi kendine kaynar mı kızan

Çevre yanın āteş eylemeyince⁹⁹

Degme kişi gönül evin düzemez

Hakk'ın taqdīrini kimse bozamaz

'Ummānlara talup çıkup yüzemez

'İşkuñ deryāsını boylamayınca

Gönül kuşu uçar girü dönülmez¹⁰⁰

Başlı şuyın ayağına varılmaz¹⁰¹

Elekden eleğe koyup elenmez

Degirmene varup un olmayınca

89- 4a 'Aşık dilin bilmeyen yā delüdüdür yā dehrī YED.

90- 6a Geldi ol dīn ulusu: Toğdı ol dīn metāfı YED.

91- 6b İbrāhīm Halil Mūsī: Ādem Halil Mūsī YED.

92- 7a Yaradıldı Muştafā yüzü gönli şafā YED.

93- 9a mülke irişür elüm: mülk-i ezeldür ilüm YED.

94- 10a Yünus Emrem bu yolda eksiklüğün bildürtür YED.

95- * YED, s. 806.

96- 1c bu sırın: bu sözüñ YED.

97- 11abcd 111abcd YED.

98- 11c nefsuñ kal'asın bozan: gönülün evini düzen YED.

99- 11d çevre yanın: çevresine YED.

100- 11va girü dönülmez: gündüz dolanmaz YED.

101- 11vb Başlı şuyın ayağı bulunmaz YED.

‘Işķum Ğālib oldu yüregüm ķaynar¹⁰²
 ‘Işķı olan ‘ār [u] nāmāsı n’eyler
 Behey Yānus baña söyleme dirler
 Yā ben öleyim mi söylemeyince

Ğāzret-i Yūnus

-13-^{103*}

müstef’ilün müstef’ilün müstef’ilün müs-
 tef’ilün

Ben bu ‘ışķı bilmez idüm kim bir ‘aceb
 sevdā imiş

Bir zerresi ay u güneş bir ķatresi deryā imiş

Bir gün ki toĝmıř ‘āleme řubĝ-ı ezelden
 tā ebed

Bir gicesinüñ her demi bir Leyletü’l-isrā
 imiş

Bir ķatresinüñ cür‘ası Manřuri ber-dār eyledi

Bir sāĝarınuñ tolusu ‘ālemlere ĝāvgā imiş

Bu ‘ışķ imiş varlık ķamu eyü yavuz uçmaķ
 şamu

Girü ķalanı iy ‘amū pes bir ķurı da‘vā imiř

Baĝşında kem-ter baĝşıřı bed-‘aķl u fehm
 ü cān u ten

Himmetde ednā himmeti ol ķarĝ-ı heft-
 mīnā imiş

Yūnus Emrem hühdüleyin sen de diler-
 sen ‘ışķı ger

Kim lā-mekān ķāfında ol bir bī-niřān
 ‘anķā imiş

Ğāzret-i Yūnus

-14-^{104*}

11’li hece ölçüsü

Anca zār eyler ki şol bülbül eyler

Anı ol eylemez illā gül eyler

Baķar gülde görür yārun cemālün¹⁰⁵

Ğaĝırur kim beni Mecnūn řol eyler¹⁰⁶

Ne görüñdi şu Ferhāduñ gözine¹⁰⁷

Ğayalar kesüben dosta yol eyler

Ne görüñdi řāh İbrāhīm gözine

Tācını taĝtını yaķup kül eyler

Ne görüñdi Leylānun yüzinde Mecnūn

Aķıdup göz yaşın āb [u] seyl eyler

Bī-ķāre Yūnusun altun sözini

Söyleme nādāna kıızıl pul eyler

¹⁰²⁻ va ‘Işķum: ‘Işķuñ YED.

¹⁰³⁻ * YED’de yokdur.

¹⁰⁴⁻ * YED, s.201.

¹⁰⁵⁻ 2a Baķar gülde görür yārun cemālün: Ğaķan gülde görür dostuñ cemālin YED.

¹⁰⁶⁻ 2b Mecnūn: deli YED.

¹⁰⁷⁻ 3:5/ 4:6/ 5:4/ 6:13 YED.

Ḥazret-i Yūnus

-15-^{108*}

11'li hece ölçüsü

Mecnūna şordılar Leylā nice_ oldu

Gitdi Leylā adı dillerde ƣaldı¹⁰⁹

Benüm gönlüm şimdi Mevlāyı buldı

Yūri Leylā ki ben Mevlāyı buldum

Leylāyı besledi ƣullar dāyeler¹¹⁰

Mecnūnuñ başında ƣuşlar yuvalar

Meskenüm olmışdur tǵlar ovalar

Yūri Leylā ki ben Mevlāyı buldum

Ben yalvarur iken sen nāz iderdūñ¹¹¹

Hevāyı gözleyüp pervāz iderdūñ

Cefāyı ƣoƣ vefāyı az iderdūñ

Yūri Leylā ki ben Mevlāyı buldum

Ağlayı ağlayı Ka'beye vardum¹¹²

Leylā Leylā dirken Mevlāyı buldum

Ḥalkaya yapışup zāriler ƣıldum

Yūri Leylā ki ben Mevlāyı buldum

Ulu ƣuşlar yuva yapar başımda¹¹³

Var git Leylā ƣurma benüm ƣarşumda

Ben Mevlāyı görür oldum düşümde

Yūri Leylā ki ben Mevlāyı buldum

Dervīş Yūnus bu sırlardan açınma¹¹⁴

Ḥaƣƣuñ luṭfuñ görüp ğayra şaçınma¹¹⁵

İnāyet-i Ḥaƣƣ olan yerden ƣaçınma

Yūri Leylā ki ben Mevlāyı buldum

Ḥazret-i Yūnus

-16-^{116*}

11'li hece ölçüsü

Uyan hey ğāfil ğafletden uyan

Var bir mürşide şor niye geldūñ

İAƣluñ başıña der sözime inan¹¹⁷

Var bir mürşide şor niye geldūñ

Ƙanı yā senūñ şol anan atan¹¹⁸

Anlar degül mi topraƣda yatan

Bunda degüldür andadur vaṭan

Var bir mürşide şor niye geldūñ

¹⁰⁸⁻ YED, s. 747.

¹⁰⁹⁻ ^{1b}Gitdi Leylā: Leylā gitdi YED.

¹¹⁰⁻ ⁱⁱ Bu dörtlük YED'de yoktur.

¹¹¹⁻ ⁱⁱⁱ Bu dörtlük YED'de yoktur.

¹¹²⁻ ^{iv} Bu dörtlük YED'de yoktur.

¹¹³⁻ ^{va} ^{v̄b} YED.

¹¹⁴⁻ ^{v̄ia} Dervīş Yūnus bu sırlardan açınma: Gel ey Yūnus bu sırlardan açılma YED.

¹¹⁵⁻ ^{v̄ib} şaçınma: şaçılma YED.

¹¹⁶⁻ * YED, s. 722.

¹¹⁷⁻ ^{ic} Aƣluñı derüb fikredemezsen YED.

¹¹⁸⁻ ⁱⁱ Bu dörtlük YED'de yoktur.

Bu bir yaylağdur қonanlar göçer
Ecel şerbetini añsuzın içer¹¹⁹
Dünyāya gelen āhirete göçer¹²⁰
Var bir mürşide şor niye geldüñ

Ahşam olunca yatağ gözleme
Şabāh olunca otlağ gözleme
Şaқın bu nefsine furşat gözleme¹²¹
Var bir mürşide şor niye geldüñ

Hıç kulağuzsuz kuşlar mı uçar
Mürşid kişiyе toğrı yol açar
Mürşidi olmayan қalurmış nā-çār
Var bir mürşide şor niye geldüñ

Ey Yünus Emrem sen bu öğüdi¹²²
Kendi nefsine virsen yig idi¹²³
Bilürem dime sen de gel imdi¹²⁴
Var bir mürşide şor niye geldüñ

Ҳазрет-и Yünus

-17-^{125*}

müstef^cilün müstef^cilün müstef^cilün müs-
tef^cilün

Şūrīde vü şeydā қılan yāruñ cemālidür
beni¹²⁶

‘Ālemlere rüsvā қılan yāruñ cemālidür
beni¹²⁷

‘Aқlumı başumdan alan beni bu sevdāya
şalan¹²⁸

Bir mürşide bende қılan yāruñ cemālidür
beni¹²⁹

Қaddüm бүкүp yāy eyleyen bağrum de-
lүp nāy eyleyen

İşüm gücüm vay eyleyen yāruñ cemālidür
beni¹³⁰

Gözlerimi giryān iden hem bağrımı biryān
iden¹³¹

Ҳayrān u ser-gerdān iden yāruñ cemālidür
beni¹³²

^{119-IIIb} Ecel şerbetini añsuzın içer: Añsızın ecel şerbetin içer YED.

^{120-IIIc} Dünyāya gelen āhirete göçer: Қoyup fenāyı beқaya göçer YED.

^{121-IVc} furşat gözleme: rāhat gözleme YED.

^{122-VIa} Ey Yünus Emrem: Behey Yünus Emrem YED.

^{123-VIb} Kendi: Kendinüñ YED.

^{124-VIc} Bilürem dime sen de gel: Bildüm dime şaқın baña gel YED.

^{125-*} YED, s. 867.

^{126-Ia} yārun cemālidür: ‘işkuñ cemālidür YED.

^{127-Ib} yārun cemālidür: Ҳақуñ cemālidür YED.

^{128-2a} bu sevdāya şalan: sevdālara şalan YED.

^{129-2b} yārun cemālidür: Ҳақуñ cemālidür YED.

^{130-3b} yārun cemālidür: Ҳақуñ cemālidür YED.

¹³¹⁻ 4:9/ 5:6/ 6:4 YED.

^{132-4b} Yünusi bī-hüş eyleyen yāruñ cemālidür beni: Yünusi ser-gerdān iden Ҳакun cemālidür beni YED.

Gönlümi ğayırdan kesen kendüye maḥşûş
eyleyen

‘İşka giriftâr eyleyen yâruñ cemâlidür
beni¹³³

Her dem ‘abâ-pûş eyleyen dürlü derde dūş
eyleyen

Yûnusı bî-hûş eyleyen yâruñ cemâlidür beni

Ḥazret-i Yûnus

-18-^{134*}

14’lü hece ölçüsü

Çıkıdum erik dalına anda yidüm üzümü

Bûstân ıssı kaḫıyub dir ne yirsün ḫozumu

Kerpiç koydum ḫazana boyraz ile ḫaynat-
dum¹³⁵

Nedür diyüp şorana bandum virdüm özimi

İplik virdüm çulḫāya şarup yumaḫ itmemiş

Becid becid ışmarlar gelsün alsun bezini

Bir serçenüñ ḫanadıñ bir ḫanlıya yükletdüm

Çifte şıḫır çekmedi şöyle ḫaldı ḫazını¹³⁶

Bir sinek bir ḫartalı şaldurdu urdu yire¹³⁷

Yalan degül gerçektür ben de gördüm tozımı

Bir küt ile güreşdüm elsüz ayaḫum aldı

Anı da başamadum göyündürdi özimi¹³⁸

Ḫâf tãḫından bir taşu şöyle atdılar baña

Öylelik yola dūşdı boza yazdı yüzümi¹³⁹

Balıḫ ḫavaḫa çıḫmış zift turşısı ḫurmaḫa

Leylek ḫudaḫ toḫurmuş baḫa şunuñ sözünü

Yûnus bir söz söylemiş hiç bir söze beñ-
zemez

Erenler meclisinde ma’nî bürür yüzünü¹⁴⁰

Ḥazret-i Yûnus

-19-^{141*}

8’li hece ölçüsü

Ey dervîşler ey ḫardaşlar

Ne ‘aceb derdüm var benüm

Dîvâne olmuş dir görenler¹⁴²

Ne ‘aceb derdüm var benüm

¹³³⁻sb yârun cemâlidür: Ḥaḫuñ cemâlidür YED.

¹³⁴⁻* YED, s.555-556.

¹³⁵⁻2a ḫazana: ḫazḫana YED.

¹³⁶⁻4b Çifte şıḫır çekmedi şöyle ḫaldı ḫazını: Çifti daḫı çekmedi ḫaldı şöyle yazılı YED.

¹³⁷⁻5:7/ 8:6 YED.

¹³⁸⁻6b Anı da başamadum: Güreşüp başamadum YED.

¹³⁹⁻7b yüzünü: yüzümü YED.

¹⁴⁰⁻9b Erenler meclisinde ma’nî yürür yüzünü: Münâfıḫlar elinden örter ma’nî yüzünü YED.

¹⁴¹⁻* YED, s. 726.

¹⁴²⁻1c Dîvâne olmuş dir görenler: Mecnûn olur her görenler YED.

Derdine düşdüm Mevlānuñ¹⁴³
 Āvāresiyem sevdānuñ
 Mevci yeglemez deryānuñ¹⁴⁴
 Ne ‘aceb derdüm var benüm

Dervīř olan ‘ār eylemez
 Hīç kimseden zār eylemez¹⁴⁵
 Hākīmler tīmār eylemez
 Ne ‘aceb derdüm var benüm

Deryānuñ mevci çağladı
 Hāsret yüregüm dağladı
 Hālüm görenler ağladı¹⁴⁶
 Ne ‘aceb derdüm var benüm

Dervīř Yūnus çořdı yine
 ‘İşk baħrine düşdi yine
 Yārdan ayru düşdi yine
 Ne ‘aceb derdüm var benüm

Hāzret-i Yūnus
 -20-^{147*}

14’lü hece ölçüsü
 Hākķı kaçan bulasın Hākķa ķul olmayınca
 Erenlerün işigin yaşdanup yatmayınca

Bir bāğ ki vīrān olsa içi tikenle ıolsa
 Ayıtlamağ neylesün od ile yağmayınca

Ṭāğ başında yabanda od mı bulunur anda
 Kāvı taşu çakmağı bir yirde olmayınca

Issuz yirde kalmışsın oduñı söndürmişsin
 Odı kande bulursın ocağa varmayınca

Ol haķīķat güneşi toğsa vahdet burcından
 řu‘le virmez Yūnusa hīcāblar gitmeyince

Hāzret-i Yūnus

-21-^{148*}

8’li hece ölçüsü

Dōlāb niçün iñlersin

Derdüm vardur iñlerem

Ben Mevlāya ‘āřık oldum

Anuñ içün iñlerem

Benüm adum dertli dōlāb

şuyum aķar yalab yalab

Böyle emr eylemiş Çalab

Anuñ içün iñlerem

Ulu řāguñ ağacıyam

Ne tātлуйam ne acıyam

Ben Mevlāya du‘acıyam

Anuñ içün iñlerem¹⁴⁹

¹⁴³⁻ II:IV/ III:II/ IV:V YED.

^{144-^{bc}} Mevci yeglemez deryānuñ: Mevci sayılmaz deryānuñ YED.

^{145-^{mb}} Hīç kimseden zār eylemez: ‘Āřık olan zār eylemez YED.

^{146-^{vc}} görenler: bilenler YED.

^{147-*} YDE’de yoktur. TEİM, s. 91-92.

^{148-*} YED, s. 740-741.

^{149-^{md}} Anuñ içün iñlerüm: Derdüm vardur iñlerüm YED.

Beni çün t̄āğda buldılar
Dalum budağum kırdılar¹⁵⁰
Dōlāba lāyık gördiler
Anuñ için iñlerem

Harārūm evvel yonuldu
Aʿzām yerine konuldu
Bu iñildüm Haqqdan geldi
Anuñ için iñlerem¹⁵¹

Şuyum alçağdan çekerem
Döner yüksekden dökerem
Ben Mevlāyı zıkr iderem¹⁵²
Anuñ için iñlerem¹⁵³

ʿĀşık Yūnus ider āhı
Gözyaşı döker günāhı
Haqqā ʿāşıkam billāhı
Anuñ için iñlerem

Hażret-i Yūnus
-22-^{154*}

müstefʿilün müstefʿilün
Yüz biñ cefā kıılır iseñ¹⁵⁵

Senden yüzüm döndürmezem

Cānum dağı alur iseñ
Senden yüzüm döndürmezem

Sevdüm seni biñ cānile
Kul olmışam fermānile
And içerüm Kurʿānile
Senden yüzüm döndürmezem

Bu sözüm saña cāndandır¹⁵⁶
Anuñ-çün yaşum kıandandır
Her ne gelürse sendendür
Senden yüzüm döndürmezem

Sen Mūsī-i ʿİmrān mısın
Yā Yūsuf-ı Kenʿān mısın
İllā ki cānlar[a] cān mısın
Senden yüzüm döndürmezem

Yūnus gerçek ʿāşık ise¹⁵⁷
Dost yolına şādık ise¹⁵⁸
Ger hıdmete lāyık ise¹⁵⁹
Senden yüzüm döndürmezem

^{150-ivb} dalum budağum: kolum kıadum YED.

^{151-vd} Anuñ için iñilerüm: Derdüm vardur iñilerüm YED.

^{152-vlc} Ben Mevlāyı zıkr iderem: Görün şü ben ne çekerem YED.

^{153-vld} Anuñ için iñilerüm: Derdüm vardur iñilerüm YED.

^{154-*} YED, s. 347.

^{155-ia} cefā kıılır iseñ: cefā kıılsa da baña YED.

¹⁵⁶⁻ⁱⁱⁱ Bu bent YED'de yoktur.

^{157-va} ʿāşık ise: ʿāşık isem YED.

^{158-vb} şādık ise: şādık isem YED.

^{159-vc} Hıdmetlü lāyık ise YED.

H azret-i Y unus

-23-^{160*}

mef' l  mef ' l n mef' l  mef ' l n

Bir d rr-i yet mem kim g rmedi beni  um-
m nBir ka reyem ill  ki  umm na benem  um-
m nGel mevc-i  ac yib g r dery -yı nih n gizli
Z i-ba r-i b -nih yet ka trede olur pinh nBu  alem-i ke retde sen Y suf [u] ben
Ya k b¹⁶¹Ol  alem-i va detde ne Y suf var ne
Ken nTevh d [ ] Ene'l-H kdan dem urmaz idi
Man  r^{162c} I  k d rına dost z lfi a mı dur
anı   ry n¹⁶³Bunda dimedi Mecn n Leyl  adını mev-
z n¹⁶⁴G h Leyl  id m anda g h Mecn n-ı
ser-gerd n¹⁶⁵

Bu cism m bel sıdur adum Y nus oldu ı

A lum  oran olursa sult na benem sult n

H zret-i Y nus

-24-^{166*}

14'l  hece  l s 

Teh   anma  siz bizi dost y zi  g r p gel-
d m¹⁶⁷B k  devlet r zg r dost elin  utup gel-
d m¹⁶⁸Yiri g gi yaratdu   ı  -ıla b ny d itd n¹⁶⁹T pra a n zar  ıldıu  a sırup  urup gel-
d m¹⁷⁰ dem oldum bilmed m nefs n boynın ur-
madumYa ılup bu d y yid m Cennetden  ı up
geld m¹⁷¹N h oldum  f n i in  ok  alı dum d n
i  n¹⁷²D n me d nmeyeni  uya g r k id p gel-
d m^{160-*} YED, s. 390.^{161-3ab-4ab} YED.^{162-4a} Tevh d-i Ene'l-H kdan dem urmaz idi Man  r: Dem urmazdı Man  r tevh d-i Ene'l-H kdan YED.^{163-4b} a mı dur: a mı dı YED.^{164-5a} dimedi: dimeden YED.^{165-5b} G h Leyl  id m anda g h Mecn n-ı ser-gerd n: Ne Leyl  id m anda ne Mecn n-ı ser-gerd n YED.^{166-*} YED, s. 314-315.^{167-1a}  anma  siz bizi: g rme  siz beni YED.^{168-1b} devlet: devr n YED.^{169-2:4/ 4:7/3:6/ 5:9/ 6:11/ 7:10/ 8:12/ 9:14/ 10:13/ 11: 15} YED.^{170-2a} Yir   g k yaradıldı  ı kiyla b ny d oldu YED.^{171-3b} Ya ılup bu d y yid m Cennetden  ı up geld m: Ya ıldum bu d y yid m u ma dan s r l b geld m YED.^{172-4a}  alı dum: d ri d m YED.

Eyyüb oldum cānuma cefā kıldum tenüme Şıgındum Sübhānuma kırtlar toyurup geldüm ¹⁷³	Cümle cān bir cān idi Yūnusda pinhān idi ¹⁸¹ Yalnız Sübhān idi şüret değışüp geldüm
Mūsā oldum Tūr oldum biñ bir kelime kıldum ¹⁷⁴ ‘Aşāyı yire urdum ejdehā olup geldüm	Ḥazret-i Yūnus -25- ^{182*} 8’li hece ölçüsü
Zekerıyyā oldum kaçdum varup kavağa düşdüm ¹⁷⁵ Kānum yırlere saçdum tenüm biçdirüp geldüm ¹⁷⁶	Gele heme ‘āşıq gele gel Gel Allāha dönelim gel ¹⁸³ Uyan ğafletten aç gözün Gel Allāha dönelim gel
‘İsī oldum kudretten bahāne bir ‘avratdan ‘İnāyet irüp Ḥağdan ölü dirildüp geldüm ¹⁷⁷	Yanmağdan uşanmaz mısın Öleceğin añmaz mısın ¹⁸⁴ Mevlādan utanmaz mısın
Muḥammedi bir gice Ḥağ okudı mi‘rāca Ser-te-ser yüce yüce gökler seyr idüp geldüm ¹⁷⁸	Gel Allāha dönelim gel Tut mürşidün elini ¹⁸⁵
Bir çüb oldum başıldum Manşürleyin aşıldum ¹⁷⁹ Elüm ile külümi göge şavurup geldüm ¹⁸⁰	Tevbeye öğret dilini ¹⁸⁶ Dervīş yañılma yolını Gel Allāha dönelim gel

173-^{sb} Şıgındum: Çağırdum YED.

174-^{6a} Mūsī oldum Tūra çıkdum: Mūsī ile Tūra çıkdum YED.

175-^{7a} varup kavağa düşdüm: irdüm ağaca geçdüm YED.

176-^{7b} Kānum dört yana saçdum depem deldürüp geldüm YED.

177-^{sb} ‘İnāyet oldı Ḥağdan ölü dirgürüp geldüm YED.

178-^{9b} Ser-te-ser ucdan uca bile yüz sürüp geldüm YED.

179-^{10a} Cercis oldum başıldum Manşür oldum aşıldum YED.

180-^{10b} Ḥallāc pamuğı gibi bunda atılup geldüm YED.

181-^{11a} Yalnız Sübhān idi peygamberler cān idi YED.

182-^{*} YED, s. 817.

183-^{1b} Gel Allāha dönelim gel: Gel Allāha dön Allāha YED.

184-^{1b} Öleceğin bilmez misin YED.

185-^{II:IV/ III:II/ IV:III} YED.

186-^{11a} Tut bir mürşid elini YED.

Begim māl ile iş bitmez¹⁸⁷
 Kazandıguñ neye yitmez
 Kimi gördüñ koyup gitmez
 Gel Allāha dönelüm gel

Münādīler nidā eyler
 İşiden iktidā eyler
 Nicesi cān fidā eyler
 Gel Allāha dönelüm gel

Yūnusam eksükli sözüm
 Der-gāhına tutdum yüzüm
 Saña direm iki gözüm
 Gel Allāha dönelüm gel

Ḥazret-i Yūnus
 -26-^{188*}

11'li hece ölçüsü
 Gel ey derviş Ḥaqqı bulayım dirseñ¹⁸⁹
 Bir kāmīl mürşide varmayınca olmaz
 Resülün cemālin göreyim dirseñ
 Bir kāmīl mürşide varmayınca olmaz

Niceler geldiler mürşid arayı
 Arayanlar buldı derde devāyı
 Biñ yıl da oқısañ aқdan қарayı
 Bir kāmīl mürşide varmayınca olmaz

Āşık Yūnus bunda ma'na var didi¹⁹⁰
 Dünyāyı bir pula alma var didi¹⁹¹
 Ḥazret-i Mūsāya Ḥızra var didi¹⁹²
 Bir kāmīl mürşide varmayınca olmaz

Ḥazret-i Yūnus
 -27-^{193*}
 14'lü hece ölçüsü
 Nice bir besleyesin bu қadd-ile қāmeti
 Düşdüñ dünyā zevқine unuttuñ kıyāmeti

Ṭopraqdan yaradılduñ yine Ṭopraqdur yirün
 Ṭopraq olan kişiler n'eyler bu 'alāmeti¹⁹⁴

Uşlı degül delüdür yüce sarāylar yapan
 Ākıbet vırān olur cümleñün 'imāreti

Düriş қazan ye yidür bir gönül ele getir
 Biñ Ka'beden yigrekdür bir gönülün 'imāreti¹⁹⁵

Kerāmetüm var diyü halka sāluslık şatan
 Nefsiñ Müsülmān itsün var-ise kerāmeti

Nefsiñ Müsülmān iden cennete ṭoғrı gider¹⁹⁶
 Yarın aña idiser Muştafā şefā'ati¹⁹⁷

^{187-iv} Bu dörtlük YED'de yoktur.

^{188-*} YED, s. 711.

^{189-ia} bulalum dirseñ: bulayum dirseñ YED.

¹⁹⁰⁻ⁱⁱⁱ Āşık Yūnus: Yūnus Emre YED.

¹⁹¹⁻ⁱⁱⁱ Bir kāmīl mürşide sen de var imdi YED.

¹⁹²⁻ⁱⁱⁱ var didi: var dindi YED.

^{193-*} YED, s. 523.

^{194-2b} n'eyler: n'ider YED.

^{195-4b} Biñ Ka'beden yigrekdür bir gönülün 'imāreti: Yüz Ka'beden yigrekdür bir gönül 'imāreti YED.

^{196-6a} cennete ṭoғrı gider: Ḥaқ yola doғrı gider YED.

^{197-6b} Yarın aña olısar Muşammed şefā'ati YED.

Varlık ile gelürse hiç şefâ'at bulmaya¹⁹⁸

Vay eger olmaz ise Allâhuñ 'ināyeti

Dervîş Yūnus sen daḥı gerçeklerden ola-
gör¹⁹⁹

Gerçek erenler imiş cümleñün ziyāreti

Ḥazret-i Yūnus

-28-^{200*}

7'li hece ölçüsü

Ben dervîşem diyene

Bir üñ idesüm gelür

Segirdüben sesine²⁰¹

Varup yetesüm gelür

Şırâṭ kıldan incedür

Kılıçdan keskincedür

Varup anuñ üstine

Evler yapasum gelür

Altında ğayyā vardur

İçi nār-ıla pürdür

Gidüben ol gölgede²⁰²

Biraz yatasum gelür

Oda gölgedir diyü²⁰³

Ṭa'n itmeñüz ḥocalar²⁰⁴

Ḥâṭırñuz hoş olsun²⁰⁵

Yanup tütesüm gelür²⁰⁶

Ben günāhumca yanam²⁰⁷

Raḥmet şuyında yuyam

İki kanad ṭāk[ın]up

Biraz uçasum gelür

Andan cennete varam²⁰⁸

Cennetde dīdār görem

Ḥürī ve ğılmānları²⁰⁹

Bir bir kucasum gelür

Yūnus sen bu sözleri²¹⁰

Egri bügri söyleme

Seni şīġāya çeker

Bir Mollā Ḳāsim gelür

198- 7a Dârlık ile gelürse: Yüz biñ peygamber gele YED .

199- 8a Dervîş Yūnus sen daḥı: Yūnus imdi sen daḥı YED.

200- * YED, s. 690.

201- 1c Ṭanıyuban şimdiden YED.

202- 11c Varup o gölgelikde YED.

203- 1Va Ṭa'n eylemeñ ḥocalar YED.

204- 1Vb Ḥâṭırñuz hoş olsun YED.

205- 1Vc Varuban o ṭamuda YED.

206- 1Vd Biraz yanasum gelür YED.

207- V Bu dörtlük YED'de yoktur.

208- 1Va dīdār görem: Ḥaḳḳı görem YED.

209- 1Vc Ḥürī ile ğılmānı YED.

210- 1Va Dervîş Yūnus bu sözi YED.

Ḥazret-i Yūnus

-29-^{211*}

8’li hece ölçüsü

Her kaçan añaram ismüñ²¹²

Ḳarārüm ḳalmaz Allāhum

Senden ğayrı gözüm yaşın²¹³

Kimseler silmez Allāhum

Açılır bāğ u büstānuñ²¹⁴

Oḳınur dilde destānuñ²¹⁵

Sen baḳdığun gülistānuñ

Gülleri şolmaz Allāhum

‘İşḳuñ baħrine ṭalmayan^{216 217}

Cānını fidā ḳılmayan²¹⁸

Şol gül cemālūñ görmeyen²¹⁹

Meydāna gelmez Allāhum

Sensin

Sensin dillerde oḳınan

Senüñ ‘işḳına ṭoḳınan²²⁰

Kendini bilmez Allāhum

Sen yaratduñ cism ü cānı

Sen yaratdun bu cihānı

Mülk seniñdür kerem kānı

Kimsenüñ olmaz Allāhum

Dervīş Yūnus seni ister²²¹

Luṭf it cemālūñı göster²²²

Cemālin gören ‘aşıḳlar

Ebedī ölmez Allāhum

Ḥazret-i Yūnus

-30-^{223*}

8’li hece ölçüsü

Yā Rab cennet evine²²⁴

Girenlerden eyle bizi

Varup anda cemālūñı²²⁵

Görenlerden eyle bizi

Maḥşerde ḥalk ola ḥayrān

Çoḳ cigerler ola büryān²²⁶

‘Arşuñ gölgesinde seyrān

İdenlerden eyle bizi

211- * YED, s. 729.

212- ^{1a} añaram: añarsam YED.

213- ^{1c} Senden ğayrı: Senden ayruḳ YED.

214- ^{II}abed ↔ ^{IV}abed YED.

215- ^{IIa} ↔ ^{IIb} YED.

216- ^{III}abed ↔ ^Vabed YED.

217- ^{IIIa} ṭalmış: ṭalmayan YED.

218- ^{IIIb} Cānını ḳurbān ḳılmayan YED.

219- ^{IIIc} Senüñ cemālūñ görmeyen YED.

220- ^{IVc} ṭoḳınan: ṭutulan YED.

221- ^{VIa} Dervīş Yūnus: ‘Āşıḳ Yūnus YED.

222- ^{VIb} Luṭf eyle cemālūñı göster YED.

223- * YED, s. 873.

224- ^{1a} Yā Rab: İlahī YED.

225- ^{1b} Varup: Yarın YED.

226- ^{1b} cigerler: yürekler YED.

Yā Vāhīd ü Ferd ü Şamed²²⁷

‘Āşīlere eyle meded²²⁸

Cennet içinde tā ebed²²⁹

Qalanlardan eyle bizi

Bağmayup dünyā mālına

Dürüşelüm Hağ yolına²³⁰

Berātini şağ eline

Alanlardan eyle bizi

Müminlere rahmet ola

Münāfıklar maħrūm qala

Yūnus eydür toğrı yola²³¹

Gidenlerden eyle bizi

Hağret-i Yūnus

-31-^{232*}

müstefilün müstefilün müstefilün müs-
tefilün(?)

Hağdan baña nazār oldı Hağ kapusın açar
oldum²³³

Girdüm Hağıñ haznesine dürr ü gevher
şaçar oldum

Devlet tācı başa qondı ‘ışkuñ çüñkim qadeh
şundi²³⁴

Cānum içüp ‘ışqdan qandı ağ u qara seçer
oldum²³⁵

Esritdi ‘ışqa düşürdi ben hām idüm ‘ışk
pişürdi

‘Aqlum başuma devşürdi hayrı şerden se-
çer oldum

Hağra döndi benüm işüm endişeden āzād
başum

Nefsümüñ başını kesdüm qanadlanup
uçar oldum²³⁶

Miskīn Yūnus bilişeli cān u gönül virişe-
li²³⁷

Tabdığuma irişeli gizli gözüm açar oldum

227- IIIa Yā Hayy yā Kayyüm u Şamed YED.

228- IIIb İhsānuña yoğdur ‘aded YED.

229- IIIc Firdevs bağında tā ebed YED.

230- IVb Düşüp dāim Hağ yolına YED.

231- Vd Yūnus gider toğrı yola YED.

232- * YED, s. 336.

233- Ia Hağdan baña nazār oldı: Hağdan nazār oldı baña YED.

234- 2a ‘ışkuñ çüñki qadeh şundi: ‘ışk qadehin baña şundi YED.

235- 2b Şusdığumca ben dağı her dem anı içer oldum YED.

236- 4b Nefsümüñ başını kesüben şer işerden kaçar oldum YED.

237- 5a Miskīn Yūnus bilişeli: Yūnus Hağla bilişeli YED.

Ḥazret-i Yūnus

-32-^{238*}

11'li hece ölçüsü

Rūmda 'Acemde 'aşıq oldığım

Yemen illerinde Veyse'l-Ḳarānī

Allāhuñ ḥabībi dostum didigi

Yemen illerinde Veyse'l-Ḳarānī

'Aşāsı var idi ḥurmā dalından²³⁹

Ḥırkası var idi deve yūninden

Gözini ayırmazdı Ka'be yolundan²⁴⁰

Yemen illerinde Veyse'l-Ḳarānī

Kemeri bilinde Ḥaḳḳuñ yolında²⁴¹

Bir beñi var idi beyāz alında²⁴²

Üveys dirler idi Ḳarān ilinde²⁴³

Yemen illerinde Veyse'l-Ḳarānī

Anasından destūr aldı ṭurmadı

Ka'be yollarından gözün ırmadı

Vardı Muḥammedi evde bulmadı²⁴⁴

Yemen illerinde Veyse'l-Ḳarānī

Muḥammed mescidden evine geldi

Üveysüñ nūrını ḳapuda gördi²⁴⁵

'Āyişe anaya şordı [bunda] kim geldi

Yemen illerinde Veyse'l-Ḳarānī

Ḥırkadan ḳıḳarmaz idi başını

Severdi Aḥmedi döküp yaşını²⁴⁶

Anuñ dostlığına çekdi dişini

Yemen illerinde Veyse'l-Ḳarānī

Çehār yār cümle bile geldiler²⁴⁷

Arayı arayı çölde buldılar

Resülūñ tāc u ḥırkasın virdiler

Yemen illerinde Veyse'l-Ḳarānī

Ḳarañu gicede giderdi hemān²⁴⁸

Gizlü gizlü sırlar olurdu 'ayān

Muḥammedüñ tāc u ḥırkasın giyen

Yemen illerinde Veyse'l-Ḳarānī

Seḫer vaḳtlerinde ḳalkar giderdi²⁴⁹

Dā'imā Allāhı tevḫīd iderdi²⁵⁰

'Ādeti bu-y-ıdı deve güderdi²⁵¹

Yemen illerinde Veyse'l-Ḳarānī

²³⁸- * YED, s. 830.

²³⁹- II:VI/ IV:VII/ V:X/ VII: IX/ X:IV YED.

²⁴⁰- IIc :Gözini ayırmazdı: Gözlerin ırmazdı YED.

²⁴¹- IIIa Ḥaḳḳuñ ḥidmetinde kemer bilinde YED.

²⁴²- IIIb Bir aḳ beñi var mübārek egninde YED.

²⁴³- IIIc 'Aşıq Üveys dirler Ḳarān ilinde YED.

²⁴⁴- IVc vardı: geldi YED.

²⁴⁵- Vb ḳapuda: evinde YED.

²⁴⁶- VIb döküb: dökdi YED.

²⁴⁷- VII Bu dörtlük YED'de yoktur.

²⁴⁸- VIII Bu dörtlük YED'de yoktur.

²⁴⁹- IXa Şabāh namāzını ḳılar giderdi YED.

²⁵⁰- IXb Gizlice Rabbine niyāz iderdi YED.

²⁵¹- IXc Anuñ işi güci deve güderdi YED.

Velehū

‘Āşık Yūnus eydür ben de varayım²⁵²

Ĥaḫḫun sevgili yārin göreyim²⁵³

Ayağı tozına yüzüm süreyim²⁵⁴

Yemen illerinde Veyse’l-Ḳarānī

Ḥazret-i Yūnus

-33-^{255*}

8’li hece ölçüsü

Ben dostıla dost olmuşam

Kimseler dost olmaz baña

Münkirler baḫar gülüşür

Selām daḫı virmez baña

Ben dost-ıla dost olayum

Cānumı fidā kılayum²⁵⁶

Ölmezden evvel öleyüm

Dünyā bāḫī kālmaz baña

Ben ‘āşık-ı bī-ḫāreyem

Başdan ayağa yareyem

Bir ‘aḫılsuz āvāreyem²⁵⁷

‘Aḫlum da yār olmaz baña

Şanmañuz beni deliyem

Dost baḫınuñ bülbüliyem²⁵⁸

Mevlānuñ ednā ḫılyam²⁵⁹

Kimse bahā şaymaz baña

‘Āşık Yūnus dir nice dem²⁶⁰

Fānī cihānı terk idem

Yana yana dosta gidem

Perde ḫicāb olmaz baña

Ḥazret-i Yūnus

-35-^{261*}

8’li hece ölçüsü

‘Aceb midür delü olmaḫ²⁶²

‘Işḫ odına yanan ḫişi

‘Işḫa yaḫın yürimesin

Eyü adın şanan ḫişi

Kim şaḫınur eyü adın²⁶³

Bıraḫsın elden ‘ışḫ odın

Tizcek yoldurur ḫanādun²⁶⁴

Daldan dala ḫonan ḫişi²⁶⁵

252- xa ben de varayım: ben daḫı varsam YED.

253- xb Ol şāhun mübārek elini öpsem YED.

254- xc yüzüm süreyüm: yüzümi sürsem YED.

255- * YED, s. 649.

256- tb fidā kılayum: ḫurbān kılayum YED.

257- mc āvāreyem: dīvāneyem YED.

258- tvb bülbüliyem: güliyem YED.

259- tvc Tañrınuñ abdāl ḫılyam YED.

260- va dir nice: bir nice YED.

261- * YED, s. 862.

262- la ‘Aceb degül deli olsa YED.

263- ta kim: ḫün YED.

264- tc yoldurur: yolunur YED.

265- td Ḫün budağa ḫonan ḫişi YED.

Şol gözlerüm tola tola²⁶⁶

Şaldı beni ırak yola

Dertli hālinden ne bile

Yüregi sağ olan kişi

Bu gözlerüm yola bakar²⁶⁷

Başum döner yaşum açar²⁶⁸

Ėayrı yüze nice bakar²⁶⁹

Dost cemālin gören kişi

Gelür geçer sürün sürün²⁷⁰

Yā bayramdur ya hōd düğün

Gelür mi_ola yarın bugün

Benüm gönlüm alan kişi

Toğdı yine ıışk güneşi²⁷¹

Yūnus kōdı yola başı²⁷²

Şol münkirler atar taşı²⁷³

Gelsün kār'il olan kişi

Hāzret-i Yūnus

-36-^{274*}

müstef'ilün müstef'ilün

Ben yürürem yane yane²⁷⁵

ıışk boyadı beni kane

Ne ıākılam ne dīvāne

Gel gör beni ıışk n'eyledi

Gāh eserem yiller gibi²⁷⁶

Gāh tozaram yollar gibi

Taşkın akan siller gibi²⁷⁷

Gel gör beni ıışk n'eyledi

Ben yürürem ilden ile

Söylenirem dilden dile

Ėurbetde hālüm kim bile

Gel gör beni ıışk n'eyledi

Ėurbetlik yirde tıruram²⁷⁸

Dostı düşümde görürem

Uyanup mecnūn oluram

Gel gör beni ıışk n'eyledi

266- iii Bu dōrtlük YED'de yoktur.

267- iv^a Bu: Şol YED.

268- iv^b Başum döner: Tenüm erir YED.

269- iv^c yüce: yüze YED.

270- v Bu dōrtlük YED'de yoktur.

271- vi^a Yūnus kōdı yola başı YED.

272- vi^b Toğdı yine ıışk güneşi YED.

273- vi^c Şol münkirler: Müdde'iler YED.

274- * YED, s. 550.

275- i:ii/ ii:vi/ iv:v/ v:vii/vi:iv YED.

276- iii^a iii^b YED.

277- iii^c Gāh çağlaram siller gibi YED.

278- iv^a Ėurbet ilinde yürürem YED.

Aķar Şu gibi ağlaram
Dertli yüregüm dađlaram²⁷⁹
Dā'im anuñçün ađlaram²⁸⁰
Gel gör beni ıŐıķ n'eyledi

Aķar iki gözümden yaŐ²⁸¹
Bağrum yāre cigerüm baŐ²⁸²
Ėālüm bilen dertli ķardaŐ
Gel gör beni ıŐıķ n'eyledi

Ben āŐıķ-ı bī-āreyem²⁸³
Başdan ayağa yāreyem
Dost ilinden āvāreyem²⁸⁴
Gel gör beni ıŐıķ n'eyledi

Yünus yüzünü göreliden²⁸⁵
İĖhtiyārı gitdi elden
Hey bilenler iŐbu Ėālden
Gel gör beni ıŐıķ n'eyledi

Ėāzret-i Yünus
-37-^{286*}
11'li hece ölçüsü
Yügrük degirmenler gibi dönerler
El ele virmiŐ Ėāķķa giderler
Ėöñül Ka'besini tavāf iderler
MuĖammedüñ kösi alınur bunda

Semāda melekler ķanād ağarlar
Mü'minler üstine rağmet ŐaĖarlar
Birisi ķulađuz Ėāķķa uğarlar
MuĖammedüñ nūrı görünür bunda

Bu dünyā fānīdür bunda ķalınmaz
Hem Őoñı fenadur murād alınmaz
Bu bir gizli sırdur ayān olunmaz
MuĖammedüñ kösi alınur bunda

DervīŐ Yünus eydür gör n'oldı bana²⁸⁷

.....

279- vb yüregüm: cigerüm YED.

280- vc ŐeyĖhüm añuban ağlaram YED.

281- vIa Beñzüm Őarı gözlerüm yaş YED.

282- vIb Bağrum pāre yüregüm baŐ YED.

283- vIa Ben āŐıķ-ı bī-āreyem: Ben Yünus-ı bī-āreyem YED.

284- vIc Dost ilinden: Dost ilinde YED.

285- vIII Bu dörtlük YED'de yoktur.

286- * YED'de yoktur. TEİM'de yoktur.

287- IV Bu bent Mecmū'ada eksiktir.

Ḥazret-i Yūnus

-38-^{288*}

müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

Ben bende buldum çün Ḥaḳı şekk ü gümān
nemdür benüm

Ben dost yüzün görmez isem bu gözlerüm
nemdür benüm

Ol dost baña ümmī dimiş hem adımı
ümmī dimiş^{289 290}

Dilüm şekker gevdem ḳamış bu söyleyen
nemdür benüm

Gelsün münācāt isteyen ṭoḳsan biñ ḥācāt
dileyen²⁹¹

Ṭaşra 'ibādāt eyleyen görsün o dost nem-
dür [benüm]

Çün ben beni cem' eyledüm cānumı imām
eyledüm²⁹²

Birlige ḳıldum ḳāmeti riyā ṭā'at nemdür
benüm²⁹³

Emrem menem Yūnus menem ṭoḳuz atam
dörtüdür anam²⁹⁴

'İşk odına düşüp yanam sūk u pāzār nem-
dür benüm

Ḥazret-i Eşref-zāde

-39-^{295*}

5'li hece ölçüsü

Bilmem n'ideyim

'İşkuñ elinden

Ḳande gideyim

'İşkuñ elinden

Meskenüm ṭāḡlar²⁹⁶

Gözyaşı çağlar

Ṭurmaz ḳan ağlar

'İşkuñ elinden

Ḳaddüm yay oldu

Baḡrum nāy oldu

İşüm vay oldu²⁹⁷

'İşkuñ elinden

Diñle zārımı

Ḳoydum 'ārımı

Virdüm varımı

'İşkuñ elinden

^{288-*} YED, s. 286.

²⁸⁹⁻ 2:6/ 3:2 YED.

^{290-2a} ümmī dimiş: Yūnus dimiş YED.

^{291-3a} Gelsün münācāt isteyen ṭoḳsan biñ ḥācāt dileyen: Gelsün münācāt eyleyen ṭoḳsan biñ ḥācāt söyleyen YED.

²⁹²⁻ ^{4a} Çün ben beni cem' eyledüm cānumı imām eyledüm: Uş ben beni cem' eyledüm ol dostu imām eyledüm YED.

^{293-4b} Birlige ḳıldum ḳāmeti: Birligine ḳıldum ḳāmet YED.

^{294-5a} Emrem benem: Ümmī benem YED.

^{295-*} Bu manzume Âşık Yūnus'a aittir. Derleyici sehven Eşref-zāde başlığı kullanmıştır. YED, s. 765.

²⁹⁶⁻ II:IV/ III:V/ IV:II/ V:III YED.

^{297-IIIc} vay oldu: zāy oldu YED.

Varum vireyim²⁹⁸

‘Ûryān olayım

Ḳadre ireyim

‘Işkuñ elinden

Yūnusūñ sözi

Göynümüñ özi²⁹⁹

Ḳan ağlar gözi

‘Işkuñ elinden

Ḥazret-i Eşref-zāde

-40-^{300*}

mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ulün

Bir gice yaturken ben ğaflet içre

Uyuma dir baña server Muḥammed

Ġaflet uyqusundan uyar gözini

Uyuma dir baña server Muḥammed

Geldi bir ğaflet büridi gözimi

İşit imdi O sulḫānuñ sözini³⁰¹

Baña ümmet olan açar gözini

Uyuma dir baña server Muḥammed

Fenādur şu dünyā bunda ḳalınmaz

‘Ālimler cevherdür ḳadri bilinmez

Böyle yatmağ-ıla menzil alınmaz

Uyuma dir baña server Muḥammed

Gel ey dervīş kendin girdāba atma

Ḥaḳḳuñ buyurmadığı yola gitme

Dervīş Yūnus şaḳın ğafletle yatma

Uyuma dir baña server Muḥammed

Ḥazret-i Eşref-zāde [başḳaca]

-41-^{302*}

11’li hece ölçüsü

Nice bir uyursın uyanmaz mısın

Göçdi kerbān ḳalduğ tağlar başında

Dellāllar çağrışur inanmaz mısın

Göçdi kerbān ḳalduğ tağlar başında

Bülbül olup dost bağında öte gör

Eyü ‘amellerle yükün tuta gör³⁰³

Enbiyālar kerbānına yite gör³⁰⁴

Göçdi kerbān ḳalduğ tağlar başında

Emīr-i Ḥacc göçeli hayli zamāndur

Muḥammed cümleye dīndür İmāndur

Delīlsüz gidilmez yollar yamāndur

Göçdi kerbān ḳalduğ tağlar başında

Didüm Yūnus dünyāya sen niye geldün³⁰⁵

Gice gündüz Ḥaḳḳı zıkr itsün dilüñ

Muḥammede uğramaz ise yoluñ

Göçdi kerbān ḳalduğ tağlar başında

298- va ⇐vc YED.

299- vtb Göynümüñ özi: Toğrıdur özi YED.

300- * Bu manzume Aşık Yūnus’a aittir. Derleyici sehven Eşref-zāde başlığı kullanmıştır. YED’de de yoktur.

301- 3b Bu mısradan sonra velehü kaydı vardır.

302- * Bu manzume Aşık Yūnus’a aittir. Derleyici sehven Eşref-zāde başlığı kullanmıştır. Mecmū’ada şiirin başlığının hemen yanında “başḳaca” şeklinde bir ibāre vardır. YED, s. 821.

303- 2b Bu mısradan sonra velehü kaydı vardır.

304- ttc Enbiyālar: Efendimüñ YED.

305- tva Yūnus sen bu dünyāya niçün geldün YED.

SONUÇ

Mecmû'aların edebiyat tarihinin bazı karanlık noktalarını aydınlatma husûsunda önemli kaynaklar olduğu îzâhtan vârestedir. Çeşitli sebeplerle (sayfa eksikliği, kurt yeniği, rutubet sebebiyle yazıların silinmesi, vb.) dîvânlarda bulunmayan, yazıldıkları dönemin en önemli edebiyat tarihi kaynaklarından olan tezkirelerde de yer almayan şiirlerin tespiti bunun göstergesidir.

İfade edilen durumlar göz önüne alınarak bu çalışmada İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kıtıplığı Osman Ergin Yazmaları OE_Yz_0119 Numaralı Mecmû'adaki Yûnus'un 41 manzûmesi incelenmiştir. Mecmû'ada Yûnus'a ait gösterilen üç manzûme *Dîvân-ı İlâhiyât*'ta bulunmamaktadır. Diğer manzûmelerde ise, bazen beyit veya bentlerin bir kısmının mecmû'ada bulunmasına rağmen, dîvânda bulunmadığı, ya da dîvânda olmasına rağmen, mecmû'ada kayıtlı olmadığı tespît edilmiştir. Yine, manzûmelerin geneline bakıldığında, mecmû'adaki beyit/bent numaralarının dîvânda farklı olduğu görülmüş, bu tespitler dipnotlarda beyân edilmiştir.

KAYNAKÇA

DEVELLİOĞLU, Ferit (2010) *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi Yay., Ankara.

DÖNMEZ, Hamza (2013) *Türk Edebiyatında İlâhî Mecnû'aları*, İstanbul: Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

GIYNAŞ, Kamil Ali (2009) *Şiir Mecnû'aları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası*, Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 25, 245-260.

KÖKSAL, M. Fatih (2012) *Şiir Mecnû'alarının Önemi ve Mecnû'aların Sistematik Tasnifi Projesi, Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*, Kesit Yayınları, İstanbul.

KÖKSAL, M. Fatih (2016) "Biyografik Kaynak Olarak Şiir Mecnuaları ve Kastamonululu İshakzâde Fevzi Mecmuası", *Yâ Kebikeç*, Kesit Yayınları: İstanbul.

Kur'ân-ı Kerîm Türkçe Me'âli (2013) Diyânet İşleri Başkanlığı Yayınları: Ankara.

KURT, Yahya (2015) *Atatürk Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Asl 582-MC 40 Numarada Bulunan Mecnû'anın Mecnû'aların Sistematik Projesi (MESTAP) 'ne Göre Tasnifi*, Rize: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

KUT, Günay (1986), "Mecnû'alar", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, Cilt: VI, İstanbul, 170.

LEVEND, Âgâh Sırrı (1984) *Türk Edebiyatı Târîhi I*, Türk Dil Kurumu Basımevi, Ankara.

TATÇI, Mustafa. "Yûnus Emre Dîvân-ı İlâhiyât". İstanbul: *h yayınları*, 2014. (YED).

UZUN, Mustafa (2003), "Mecnû'a", *DİA*, Cilt: XXVIII, Ankara, 2003, 265-268.

YAZICI, Cennet Sevilay (2015) *Atatürk Üniversitesi Merkez Kütüphanesi/Asl 551 (Mc:9 Sa 172-10) Numarada Kayıtlı Mecnû'anın Transkripsiyonlu Metni*, Rize: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Pir Murat SİVRİ

SEFERBERLİĞİN İLANINDAN SARIKAMIŞ HAREKÂTI'NA KADARKİ GELİŞMELERDE HAFIZ HAKKI BEY

Ferdi AKBAŞ

GÖRDES İLÇESİNİN EĞİTİM COĞRAFYASI

Burak Muhammet GÖKLER

BELEN ABDURRAHMAN PAŞA TÜRBESİ VE MEZARLIĞI

Nagehan GÜLER

ÂŞTİYÂNÎ'YE GÖRE HÜLÂGÛ HÂN'IN SİYASETİNE KISA BİR BAKIŞ

İlker ÖNAL /Kadir BENDAŞ

SİNOPTİK ÇAĞDA GÖZETİMİN MORFOLOJİSİ:TAKİP EDİLMEK VE İNTERNET REKLAMCILIĞI

Yavuz KILIÇ / Gülsen HIRA

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI OSMAN ERGİN YAZMALARİ OE_YZ_0119 NUMARAYA KAYITLI MECMÛ'ADAN HAREKETLE YÛNUS DÎVÂNINA İLAVE TEKLİFLER

Gözde KARAKAYA

PLATON'UN DEMOKRASİ ANLAYIŞINA UYGUN İNSAN FİGÜRÜ

Uğur KARCIOĞLU

TÜRK KÜLTÜRÜNDE ATIN ÖNEMİ VE ATA SPORLARIMIZDAN ATLI CİRİT OYUNU

Büşra COŞANAY

TASAVVUF DÜŞÜNCESİNDE SEYR U SÛLÛK ÜZERİNE BİR İNCELEME

Neslihan Aybike CEYLAN

KAMU HUKUKU (GENEL KAMU HUKUKU) SOSYAL VE EKONOMİK HAKLAR VE HAKLARIN BÜTÜNLÜĞÜ İLKESİ

Necmiye ÖZBEK ARSLAN

GELİBOLULU ÂLÎ'NİN MİHR Ü MÂH MESNEVİSİNİ JUNG'İN ARKETİPSEL SEMBOLİZM KURAMI AÇISINDAN OKUMA DENEMESİ

Hasan DEMİRCİ

24 TEMMUZ 1923 TARİHLİ LOZAN (LAUSANNE) BARIŞ ANDLAŞMASI'NIN TÜRK VE DÜNYA TARİHİ AÇISINDAN YERİ VE ÖNEMİ

Damlanur KÜÇÜKYILDIZ

TELİF HAKLARI ÜZERİNE HUKUKİ BİR İNCELEME: HALK KÜLTÜRÜ ÜRÜNLERİNDE TELİF HAKKI / KİTAP TANITIMI

ANASAY

anasaydergisi@hotmail.com

ISSN 2587-2003

9 772587 200005